

Miet Heymans

Op reis met mijn tweede adem

*Armenië | Georgië | Azerbeidzjan | Turkije |
Noorwegen | Rusland | Mongolië | China |
Tibet | Nepal | Bhutan*

Eerste druk

© 2015 – Miet Heymans

Foto's: Miet Heymans

E-mail: mietopreis@gmail.com

Mosae mondo, Maastricht

Internet: reisverhalen.mosaemondo.nl

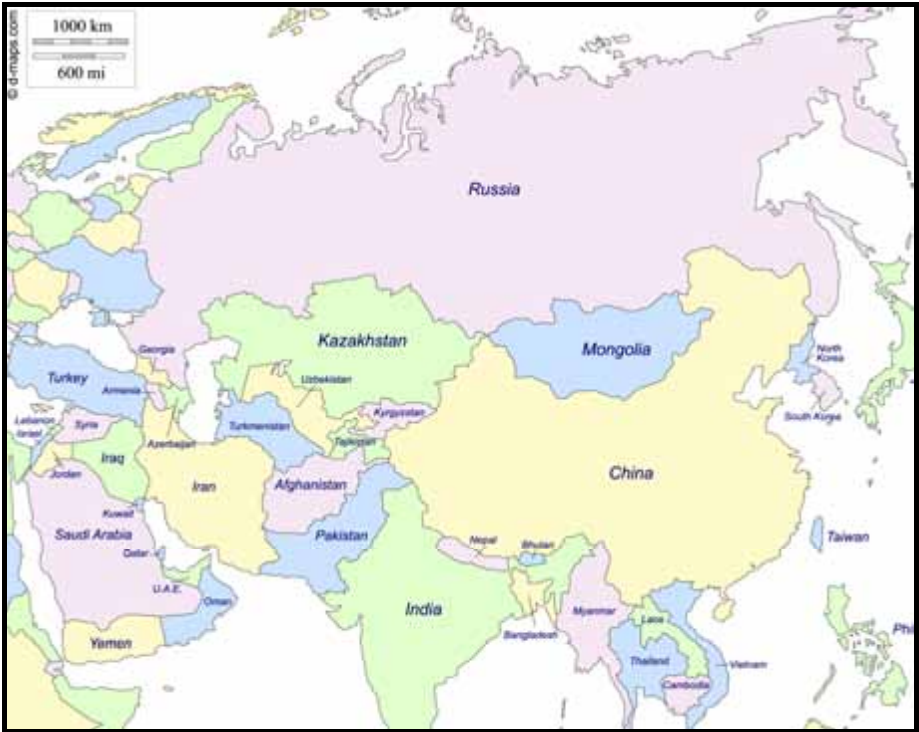
ISBN 978 90 8666 372 9

NUR 508

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige ander manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

Hoe ik mijn tweede adem vond; leven na Leuven en Lausanne	9
Armenië	29
Georgië	41
Azerbeidzjan	77
Van Azerbeidzjan naar Turkije, intermezzo Georgië	90
Turkije	93
Noorwegen	111
Rusland	149
Mongolië	162
China	180
Tibet	209
China bis	228
Nepal	233
Bhutan	243
Nabeschouwing	259
Dankbaarheid is het geheugen van het hart	262
Verklarende woordenlijst	263

Hoe ik mijn tweede adem vond; leven na Leuven en Lausanne

EEN ADEMLOZE ZOEKTOCHT

Toeval bestaat niet ... Het is een ongelooflijk verhaal hoe ik bij prof. Delaere van het universitaire ziekenhuis in Leuven terecht kwam. Op een koude, winterse dag vol witte sneeuw en grijze, smeltende smurrie zou mijn cv-ketel schoongemaakt worden. In de gang legde ik enkele kranten op de vloer om het smeltwater op te vangen dat van de schoenen van de verwarmingsinstallateur drupte. Ik had zelf geen krantenabonnement en gebruikte enkele exemplaren die ik had gekregen van mijn ouders. Bij het openen van een van de katernen, viel mijn oog op het artikel *Leuvense wereldprimeur van luchtpijptransplantatie voor Genkenaar Sepp Geraets*. Dat is interessant, dacht ik, scheurde het betreffende verslag uit en legde het apart. Toen ik maanden later niet meer wist bij wie ik terecht zou kunnen om uit te zoeken wat mijn probleem was, viel me plots weer dat artikel binnen. Ik ging op zoek en vond het ergens in een stapeltje documenten op een tafel in mijn woonkamer. In de telefoongids zocht ik de familienaam Geraets in Genk en na enkele telefoontjes had ik Sepp aan de lijn. Zijn enthousiasme over prof. Delaere deed mijn laatste twijfel wegnemen en ik maakte een afspraak met de specialist uit Leuven.

"Ik ben er bijna zeker van dat ik weet wat uw probleem is, mevrouw, maar ik wil een scan om mijn vermoeden te bevestigen." Vol ongeloof kijk ik prof. Delaere aan. Ondanks allerlei testen en onderzoeken heeft geen enkele dokter me tot nu toe kunnen helpen. Een longspecialist uit Hasselt schreef zelfs naar de huisarts: "Patiënte moet zich niet zo bezig houden met haar klachten." Zo suggereerde hij diplomatisch dat het ging om een psychisch probleem. Zelf voel ik dat er echt iets mis is: ik krijg steeds minder lucht, kan niet meer fietsen, neem al lang de lift in plaats van de trap en ... sinds enige tijd hoor je mijn ademnood ook als ik spreek.

Een week later zit ik weer in het kantoor van prof. Delaere en zie op het computerscherm een scan van mijn luchtpijp. Tot mijn grote verbazing blijkt die over een korte afstand vernauwd te zijn. Plots krijgt mijn probleem een naam: *idiopathische subglottis tracheastenose*. Dit wil zeggen dat mijn luchtpijp net onder de stembanden langzaam maar zeker

dichtgroeit zonder dat daar een oorzaak voor aan te wijzen is. Dat verklaart meteen mijn toenemende kortademigheid; hoe verder de luchtpijp dichtgroeit, hoe minder lucht ik krijg. Niet alleen een beangstigende gedachte, maar helaas ook realiteit zoals ik aan den lijve mag ondervinden.

Dit is niet bepaald goed nieuws, maar anderzijds ben ik ook opgelucht: ik weet eindelijk wat er met me aan de hand is!

Gelukkig is er ook een oplossing voor dit probleem: het weghalen van het zieke stukje luchtpijp. Dit klinkt makkelijker dan het in feite is, want het gaat om een risicovolle operatie. Omdat het aantal mensen met deze aandoening zeer beperkt is, wordt deze ingreep bovendien eerder zelden gedaan.

De operatie zal uitgevoerd worden door prof. Monnier van het CHUV (Centre Hospitalier Universitaire Vaudois) in Lausanne, Zwitserland. Dat is de plek in Europa waar ze momenteel de meeste ervaring hebben met deze ingreep. Het feit dat Zwitserland geen deel uitmaakt van de Europese Unie brengt verzekeringsproblemen met zich mee. Zolang die moeilijkheden niet zijn opgelost, kan ik ook geen operatiedatum vastleggen. Het wachten is vreselijk!

Mijn situatie verergert en al vlug kan ik geen enkele fysieke activiteit meer verrichten. Het is zelfs niet meer zo evident om te praten. Ik kan geen zin in één keer uitspreken en moet na enkele woorden telkens naar adem happen. Heel wat nachten blijf ik gewoonweg rechtop zitten omdat ik niet voldoende lucht krijg. Overdag wil ik naar buiten omdat daar voor mijn gevoel meer zuurstof is. Ik besef plotseling wat "ademnood" betekent. Heel je leven haal je adem, zonder je er echt bewust van te zijn. Maar wanneer "ademen" verandert in "naar adem snakken", dan pas besef je hoezeer je lucht nodig hebt. Je kunt langer zonder eten en drinken dan zonder lucht.

Wat ben ik blij wanneer de verzekering mijn aandoening erkent als een ernstige ziekte en eindelijk toestemming geeft voor een operatie in Lausanne. De datum wordt vastgesteld op 6 augustus 2010.

Omdat ik de hele dag thuis zit, heb ik alle tijd om na te denken. Langzamerhand vormt zich in mijn hoofd het idee om voor een aantal maanden te gaan reizen. Dit kan natuurlijk enkel als de operatie lukt en ik er fysiek toe in staat ben. Ik ben er nog nooit voor lange tijd alleen op uit getrokken. En dat terwijl ik altijd graag heb gereisd en al bijna twintig jaar reisbegeleidster voor Joker ben. Naarmate augustus nadert, groeit het idee uit tot een belofte aan mezelf.

HET CHUV IN LAUSANNE

Tijdens de operatie in Lausanne blijkt mijn luchtpijp op het smalste punt voor maar liefst 70 procent te zijn dichtgegroeid. Een stukje van 3 centimeter wordt eruit gesneden en de twee overblijvende gedeelten worden opnieuw met elkaar verbonden. Ik moet wekenlang mijn hoofd gebogen houden en mijn kin op de borst laten rusten. Die houding is vooral 's nachts vervelend, want dan moet ik al zittend proberen te slapen. Een ander probleem is mijn stem. Gelukkig is die er nog, maar zeer zwak en zeer laag. Communicatie verloopt vooral via een notablokje. Ik heb ook een grote kaart met steekwoorden zoals "soif, froid, lumière, en bas, chaud, je veux", waarmee ik in het ziekenhuis kan aanduiden wat ik wil of net niet wil.

Maar ik leef en kan weer vrij ademen, dat is een grote opluchting! Het is een rare gewaarwording dat, wanneer ik adem, er ook echt lucht mijn lichaam binnenstroomt. Wat een heerlijk gevoel, die koele lucht en wat een verschil met het naar adem happen van de voorbije weken! Wanneer ik mijn familie voor de eerste keer zie vlak na de operatie, steek ik dan ook mijn duim omhoog; ik heb weer lucht!

Ik blijf meer dan drie weken in het ziekenhuis en dat is best een lange tijd. Eerst verblijf ik op de afdeling intensieve zorgen. Die is gelegen naast een helikopter en ik ben verbaasd hoeveel keer per dag en nacht er een helikopter landt en opstijgt. Na enkele dagen mag ik de intensive care verlaten, maar ik moet er 's anderdaags terugkeren vanwege complicaties. De wonde is immers ontstoken en ik beland terug op de operatietafel. De dag nadien vindt er een *bronchoscopie* onder narcose plaats om te kijken of het abces schade heeft toegebracht aan de luchtpijp. Dat blijkt gelukkig niet het geval te zijn en vanaf dan verloopt alles voorspoedig.

Er staan vijf bedden in mijn ziekenhuiskamer, maar van alle patiënten heb ik wel het mooiste uitzicht. Ik kan immers in de verte het Lac Lemman zien. "A room with a view" heet zoiets. De dagen kabbelen voorbij met veel rusten. Voorlopig mag ik mijn slaapplek niet verlaten, tenzij dan voor toiletbezoek. Mijn bed kan ik in allerlei posities zetten en dat is erg handig, want ik moet voortdurend mijn hoofd naar beneden laten hangen. Terwijl het bovenstuk van mijn slaapplek rechtop staat, laat ik het onderste gedeelte plat liggen of opbollen. Zo kan ik de positie van de benen afwisselen.

Ik krijg vloeibaar voedsel via een neussonde toegediend; die machine noem ik Armstrong, naar de Amerikaanse astronaut. Naast mijn bed staat ook een luchtbevochtiger die voortdurend stoom uitspuwt en die noem ik Etna.

Dag na dag maak ik vorderingen, soms groot, soms klein. Ik ben opgelucht wanneer het infuus eruit mag en ik verder antibiotica kan innemen via de mond. Ik had immers veel problemen met ontstoken aders en dat deed pijn.

Het is ook fijn als ik na negen dagen afscheid kan nemen van Armstrong. Jammer genoeg is het gepureerde voedsel dat ik vanaf dan zelf naar binnen moet werken, niet echt lekker. Wanneer ik eet, ondersteunt mijn moeder mijn hoofd, want dat voelt loodzwaar aan. Een mens zou zich afvragen of dat hoofd nog ooit mooi rechtop op de hals kan blijven staan. Nu ik volkomen "kabelvrij" ben, kan ik ook voor de eerste keer douchen. Wat een heerlijk gevoel; daar knapt een mens van op! Een verpleegster helpt me omdat er geen water in de wonde mag komen.

Maar af en toe is er nog een kleine tegenslag. Op de tiende dag na de operatie voelt en luistert prof. Monnier aan keel en mond en zegt dat ik het bed absoluut niet meer mag verlaten. Naast hoesten en praten, vertragen ook inspanningen het genezingsproces en dus geldt weer opnieuw volstreekte rust.

Vijf vrouwelijke patiënten in één ziekenhuiskamer, dat brengt veel drukte met zich mee, zeker tijdens het bezoeken. Maar ook in de ochtend, wanneer we met ons vijven alleen zijn, is de rust soms ver te zoeken. Op die drie weken heb ik heel wat patiënten zien komen en gaan; de enige constante ben ikzelf. Zo is er de mevrouw met de gebroken neus die echt niet meer weet wat, waar en hoe. Ze is de tachtig al gepasseerd, maar is zo lenig dat ze er bijna in slaagt om over het veiligheidshek heen uit haar bed te kruipen. Ze vraagt wel honderd keer waar ze is. Wanneer we antwoorden: "In het CHUV, in Lausanne", dan zegt ze: "Maar nee toch, ik woon in Rolle en u zegt me dat ik in Lausanne ben, dat is een mysterie." "Ben ik gevallen?" vraagt ze. "Ja, u bent gevallen", antwoordt mijn buurvrouw. "Van een paard?" vraagt ze. "Nee, u bent tegen een raam gevallen." "Ben ik uit de hemel gevallen?" En zo gaat ze maar door met haar vragen en opmerkingen. Ze is ontzettend dankbaar voor iedereen die ook maar iets voor haar doet. Onmiddellijk volgt er dan: "U bent toch zo vriendelijk." Ongewild zorgt ze dikwijls voor de vrolijke noot in de kamer. Zo zit ze op een bepaald moment rustig in een zetel wanneer ze plots de rook ziet die uit de luchtbevochtiger komt. Ze slaat in paniek en begint hard "hulp, hulp!" te roepen terwijl ze op de witte rookpluim wijst. Twee bezoekers slagen erin haar te kalmeren. Een andere keer loopt de situatie een beetje uit de hand wanneer haar neus plots begint te bloeden en de verpleegsters de bloeding niet kunnen stelpen. Er wordt een dokter bijgehaald, het gordijn rondom haar bed gaat dicht en we horen een hartverscheurend gehuil en gekrijs tijdens de behandeling.

Op een dag zit de oude mevrouw aan het tafeltje aan het raam te eten. Haar buurvrouw gaat naar toilet en wanneer ze terugkeert, stapt ze

zomaar in het bed van de oude mevrouw. Ik doe teken dat dat niet haar bed is, maar ze begrijpt het niet. Ik duw dus maar weer een keer op de bel om een verpleegster op te roepen. Alles een beetje in de gaten houden, wordt steeds meer een deel van mijn "takenpakket". Dat gaat zo als je de "senior" van de kamer bent.

Zelfs de nachten zijn niet altijd "stille nachten". Soms rinkelen de bellen, snurkt een van de vrouwen heel hard, wordt er een nieuwe patiënte binnengebracht, valt een van de vrouwen op de grond of praat een andere in haar slaap. Ik probeer niet te luisteren, maar zo af en toe vang ik toch iets op. Soms moet ik er mee lachen zoals wanneer na een diepe zucht de opmerking volgt: "Ik denk dat ik een vitaminetekort heb." Dergelijke bewogen nachten noemt mijn overbuurvrouw "rock and roll nights". Van ellende neem ik af en toe mijn toevlucht tot oordoppen en/of een slaappil.

Na iets meer dan twee weken voel ik me sterk genoeg om me met de rolstoel naar buiten te laten rijden en af en toe een klein stukje te wandelen. Ik start ook met mijn eigen filmvertoningen 's avonds. Ik heb zorgvuldig in de Belgische bibliotheek mijn keuze gemaakt voor ik naar Lausanne reisde. Mijn draagbare dvd-speler laat me vooral humoristische series zien zoals *Wordt u al geholpen?* en *Mister Bean*, terwijl een film zoals *Seven years in Tibet* me alvast een beetje laat wegglijden naar mijn grote droom.

Na meer dan drie weken in het ziekenhuis, verblijf ik nog een week in een gehuurd appartement in de stad. Ik moet immers nog enkele dagen op controle. Dan mag ik naar België terugkeren voor verdere revalidatie. De vlucht naar huis is erg zwaar. Mijn hoofd lijkt wel een ton te wegen en ik moet het voortdurend ondersteunen. En dus zet ik mijn ellebogen op het vliegtuigtafeltje en blijf zo de hele vlucht zitten. Ook de rit naar huis vergt een grote inspanning. Hoe komt dit nog ooit goed? Maar het komt goed, langzaam maar zeker. Oefenen en rusten, rusten en oefenen. Begin oktober rij ik voor de eerste keer zelf met de auto. Dat is een fijn gevoel.

MIJN REISBELOFTE

Ik ben de reisbelofte aan mezelf niet vergeten, integendeel, ze geeft me kracht en moed. Maar natuurlijk kan ik niet zomaar vertrekken. Het controleonderzoek van mijn luchtpijp enkele maanden na de operatie verloopt voorspoedig en prof. Monnier geeft toestemming voor een reis. Heel langzaam wordt mijn stem sterker, mede dankzij logopedie. Dit is belangrijk, want ik moet toch op zijn minst in staat zijn om een treinkaartje te kopen in een of ander lawaaierig station.

Ook moet ik van mijn baas nog toestemming krijgen voor onbetaald verlof; gelukkig verloopt dat vlot gezien de uitzonderlijke omstandigheden.

Langzaam maar zeker worden zo alle voorwaarden vervuld om op reis te kunnen gaan.

Dan stelt zich de vraag "Waar ga ik naartoe?" Heel de wereld ligt immers open en ondanks mijn uitgebreide reiservaring, zijn er nog heel veel landen die ik nog nooit heb bezocht. Maar ik heb een aantal puzzelstukjes in mijn hand die het verloop van mijn reis zullen bepalen:

- Ik heb vrienden in Jerevan die al lang vragen of ik niet eens langskom.
- De Trans-Siberische trein is een oude droom van me en ik zou graag Mongolië bezoeken.
- Ook Tibet staat al geruime tijd op mijn verlanglijst.
- Ik heb in 2010 een reis naar Noorwegen uitgewerkt, maar helaas moeten annuleren vanwege mijn gezondheidsproblemen; die reis wil ik nu alsnog doen.
- Ik wil niet maandenlang in een gebied met malariarisico rondreizen; ik ben immers een geliefd tankstation voor muggen.
- Ik heb geen zin om nu mijn energie te steken in een opfriscursus Spaans.

Met deze puzzelstukken in de hand kom ik tot de volgende landenreeks: Armenië, Georgië, Syrië, Turkije, Noorwegen, Rusland, Mongolië, China en Tibet. Om in schoonheid te eindigen, zet ik Bhutan als laatste land op mijn lijst. Wat is er dan logischer dan Tibet met Bhutan te verbinden via Nepal.

Jammer genoeg moet ik onderweg een alternatief zoeken voor Syrië, een van de Arabische landen waar in de lente van 2011 onlusten uitbreken. Ik kies voor Azerbeidzjan.

Dit traject wil ik doen in een tijdsbestek van zes maanden. Omwille van organisatorische redenen op mijn werkplek, wil ik er zo vlug mogelijk na mijn ziekteverlof mee beginnen. In december 2010 breek ik mijn beide polsen bij een val op een ijsplek. Van pech gesproken! Maar ik laat me niet tegenhouden en medio april 2011 vertrek ik ...

1

2

1 Verkoopster in groentehal 2 Khatchar 3 Klooster van Noravank

Armenië

3

Armenië

BLIJ DAT JE ER BENT!

Jerevan, 5.00 uur in de ochtend. Ik wandel door het gloednieuwe luchthavengebouw richting douane. "Welcome to Armenia", vermeldt een reuzegroot, kleurrijk bord met de afbeelding van allerlei monumenten. Het opschrift boven deze groet is voor mijn gevoel vooral een combinatie van de klinker "u" met de medeklinker "m" op zijn kop. Het is Armeens, een taal met een eigen alfabet. Dit maakt het voor een westerling moeilijk om een tekst te ontcijferen, laat staan hem te begrijpen.

Met kleine slaapogen zoek ik op de transportband naar mijn bagage. Mijn gloednieuwe rugzak staat al op de trolley, maar ik wacht nog op een tas met blauwe en witte strepen. Die bevat spullen die in Armenië moeilijk te verkrijgen zijn, maar voor een *expat* belangrijk zijn: Nederlands- en Franstalige lectuur, dvd's, multivitaminen, Belgische chocolade en een externe harde schijf. Ik ben te gast bij Annemie en Manu die hier enkele jaren wonen. Met een zucht van verlichting zie ik de tas komen aanhobelen. Wachten op je bagage is altijd een beetje spannend.

"Ik ben blij dat je er bent", heet Annemie me welkom en Manu deponert mijn spullen in de jeep. We rijden door de donkere nacht richting stad. Plots duiken er aan weerszijden van de straat casino's op. Sommige zijn op dit uur gesloten, maar flikkerende neonlichten en geblindeerde jeeps voor de deur duiden hier en daar nog op enige activiteit. Annemie raadt me af hier ooit een gokje te wagen, aangezien er wel eens afrekeningen tussen clans plaatsvinden. De Armeense economie wordt voor een groot stuk door deze groepen beheerst. Ze hebben ieder het monopolie in handen over een bepaald onderdeel; de ene houdt zich bijvoorbeeld bezig met suikerimport, de ander met de handel in meel en een derde heeft de controle over een busroute. Ik zal de clanleden de komende dagen regelmatig zien in de straten van Jerevan. Ze zijn heel gemakkelijk te herkennen aan de luxueuze, geblindeerde SUV's met een potige, in het zwart geklede man aan het stuur. Voeg hierbij nog de wapens die deze clans bezitten en je hebt alle ingrediënten voor een spannende gangsterfilm. Alleen is dit in Jerevan niet in scène gezet, maar realiteit. De oorsprong van dit fenomeen ligt vooral in de snelle overgang van com-

munisme naar een vrijemarkteconomie. Mensen die banden hadden met de *oligarchen* pikten de controle in over de staatsindustrieën.

WAT ETEN WE VANDAAG?

Mijn verblijf bij Annemie en Manu is een heerlijk en comfortabel begin van mijn reis; geen zorgen over onderdak, vervoer of eten. Hun huis is mijn tijdelijke thuis: Annemie is mijn gids en chauffeur en Manu is een sterrenchef. Wat wil een reiziger nog meer?

Het huis waarin mijn vrienden wonen, is recent gebouwd door een Armeniër die in het buitenland verblijft. Het ziet er allemaal mooi en netjes uit en Manu kan een gedeelte van zijn energie kwijt in de tuin. Maar je zou de straat eens moeten zien! En ook al is het gebouw zelf in orde, als er geen watertoevoer is, dan komt er ook uit de kranen van deze woning geen water. Om hierop voorbereid te zijn, heeft Manu hier en daar gevulde jerrycans geplaatst.

Ik vergezel Annemie op haar zoektocht naar de ingrediënten voor de komende maaltijden. Ze heeft nog maar net de auto geparkeerd of een man biedt al zijn boodschappenservice aan. In ruil voor een kleine vergoeding volgt hij ons als een stille en geduldige schaduw. In zijn winkelwagen deponeren we onze aankopen.

De keuze in de groentehal is enorm: blozende tomaten, blinkende aubergines, groene asperges, gele en rode paprika's, bleek- en knolselderij, paars-witte raapjes, ... Het lijkt wel of de tomaten en aubergines met bijenwas zijn ingewreven, zo schitteren ze. De groene kolen staan van trots te blinken. De groenten worden niet zomaar te koop aangeboden, nee, ze worden tentoongesteld! In een delicaat evenwicht zijn ze op elkaar gestapeld en tonen ze zich van hun beste zijde. Alles is vers en van eigen bodem. Hier is geen plaats voor aardbeien uit Zuid-Afrika of boontjes uit Kenia.

Naast de versafdeling is er ook een hele rayon met ingemaakte groenten. De glazen potten, afgesloten met een deksel en een rode rubberen ring, staan netjes op een rij. Daarnaast zie ik ook grote plastic kommen met daarin de hoog opgestapelde augurken of pepers in het zuur. Vrouwen prijzen hun huisvlijt aan met een lach en een simpel handgebaar.

De kraampjes van de slagers bevinden zich langs de weg. Lappen vlees en allerlei ingewanden liggen gewoon in openlucht te wachten op een koper. De aanvoer van vers vlees wordt door Lada's verzekerd. Wanneer een autokoffer wordt geopend, zie ik een geslacht schaap op een stuk plastic.

De chauffeur grijpt de voorpoten vast, de slager de achterpoten en zo wordt het schaap over de stoep naar het stalletje gedragen.

De hesp die Manu had gevraagd mee te brengen, vinden we echter niet.

We doen ook nog inkopen in een grote supermarkt. Je hebt hier een enorme keuze in bepaalde dingen, maar totaal geen aanbod voor andere spullen. Wil je mayonaise, ketchup, panty's of wijn, dan weet je niet goed wat te kiezen, maar naar bijvoorbeeld een hoeslaken zoek je tevergeefs.

Annemie vertelt me dat het aanbod niet altijd constant is; iets wat je de ene maand nog zonder problemen kan kopen, vind je de volgende maand nergens meer. Samen met de beperkte beschikbaarheid van bepaalde goederen zorgt dit ervoor dat ze nu en dan naar buurland Georgië rijdt om daar inkopen te doen.

PALMZONDAG

Elk weekend vindt in Jerevan de *vernissage market* plaats, een vlooiemarkt waar je communistische medailles, sieraden, houten juwelendoosjes, schaakspelen, schilderijen en tweedehands boeken kan vinden. Ik zie vele voorwerpen, van houten oorbellen tot plastic kommetjes, in de vorm van een granaatappel. Net als de berg Ararat is deze vrucht een symbool van Armenië.

Aan heel wat kraampjes hangen er gevlochten kransen. Het is vandaag immers niet zomaar een zondag, het is Palmzondag, of beter gezegd Wilgenzondag. In een katholiek land als Armenië wordt dit natuurlijk uitgebreid gevierd. Kinderen en volwassenen dragen kroontjes van gevlochten wilgentakken. De kinderen staan er schattig mee, maar bij sommige volwassenen ontlokt het me een glimlach. De mensen kopen ook gele trompetnarcissen en grijze, knuffelzachte wilgentakken. Ze beklimmen hiermee de trappen naar de kerk. Daar laten ze het frisse groen zegenen door een priester die dicht bij de kerkdeur heeft postgevat. Je ziet hem al van ver staan; hij draagt een rode kazuifel versierd met goudkleurige wijnranken, druiven en kruisen. Ik volg de stoet mensen naar binnen, maar zie langs een andere deur op hetzelfde ogenblik een sliert naar buiten trekken. Een dienst duurt hier uren, maar je hoeft niet van begin tot einde te blijven. Her en der verspreid in de kerk staan ijzeren bakken gevuld met zand waarin de gelovigen dunne waskaarsen steken. De tientallen vlammetjes verspreiden een zacht licht op het gelaat van de mensen die er rond staan.

Ook de bedelaars weten dat het Palmzondag is en hebben zich geïnstalleerd op de trappen naar de kerk. Wat me opvalt, is dat er heel wat oude vrouwtjes een beroep doen op de vrijgevigheid van de kerkgangers. Het pensioen is hier erg laag en voor sommigen zelfs onbestaand.

Mongolië

1

1 Binnenzicht ger 2 Nadaamfestival

2

Mongolië

ULAANBAATAR EN HET NADAAMFESTIVAL

Nu alle Russische en Mongoolse grensformaliteiten zijn afgehandeld, zet de trein zich weer in beweging. We ploffen neer op onze bank. Tot onze verbazing verschijnt plots nummer vier in onze coupé: een fijngebouwde Chinese jongen, door Jeroen "onze kleine loempia" gedoopt.

In het vroege ochtendlicht ontvouwt het landschap zich beetje bij beetje. De berken zijn verdwenen en hebben plaats gemaakt voor uitgestrekte, groene graslanden. Weg zijn de houten huisjes met kleurrijke luiken. In de kleine dorpen staan er *gers* (viltententen) tussen de stenen huizen. Het is een vreemd zicht. De bewoners gebruiken het huis in de zomer en de ger in de winter omdat die makkelijker te verwarmen is.

Het is nog maar net 7.00 uur 's ochtends wanneer we in Ulaanbaatar, de hoofdstad van Mongolië, arriveren. Heel wat treinreizigers stappen af en het is een beetje moeilijk om in de drukte mijn Nederlandse metgezellen niet uit het oog te verliezen. Een klein orkest heet ons welkom met een leuk deuntje. Deze warme ontvangst is waarschijnlijk bedoeld voor een of andere hoge piet uit onze trein. Op het perron staan een aantal vrouwen in kleurrijke feestkleding. Sommigen dragen een indrukwekkend hoofddeksel waarbij twee uitsteeksels als het ware een hart vormen rond hun gelaat. Verder zie ik ook heel wat vrouwen in traditionele kleding: een lange omslagjurk met een kleurrijke band rond het middel en aan de hals een soort houtje-touwtjesluiting. Soms maakt een hoofddoek het geheel compleet. De leren, soms geborduurde laarzen van de mannen hebben een puntneus. De zool van een laars mag immers de heilige aarde nooit in zijn geheel raken omdat ze niet uit haar slaap mag gehaald worden.

Ik installeer me in een hostel dat, net zoals het hotel in hetzelfde gebouw, wordt uitgebaat door een Nederlander en zijn Mongoolse vrouw. Het is allemaal erg netjes en ruim en er zijn zelfs lockers om spullen in op te bergen. Handig! Zoals altijd is er wel een nadeel in een hostel: je moet het sanitair delen met je kamergenoten en dan is één bad en één toilet voor acht personen wel eens moeilijk ...